

PORNAINEN

PORNAISTEN PORTIN OSAYLEISKAAVAN MUUTOS

LUONTO- JA MAISEMASELVITYS 2023

Karttaako Oy/Mikko Siitonen
15.9.2023

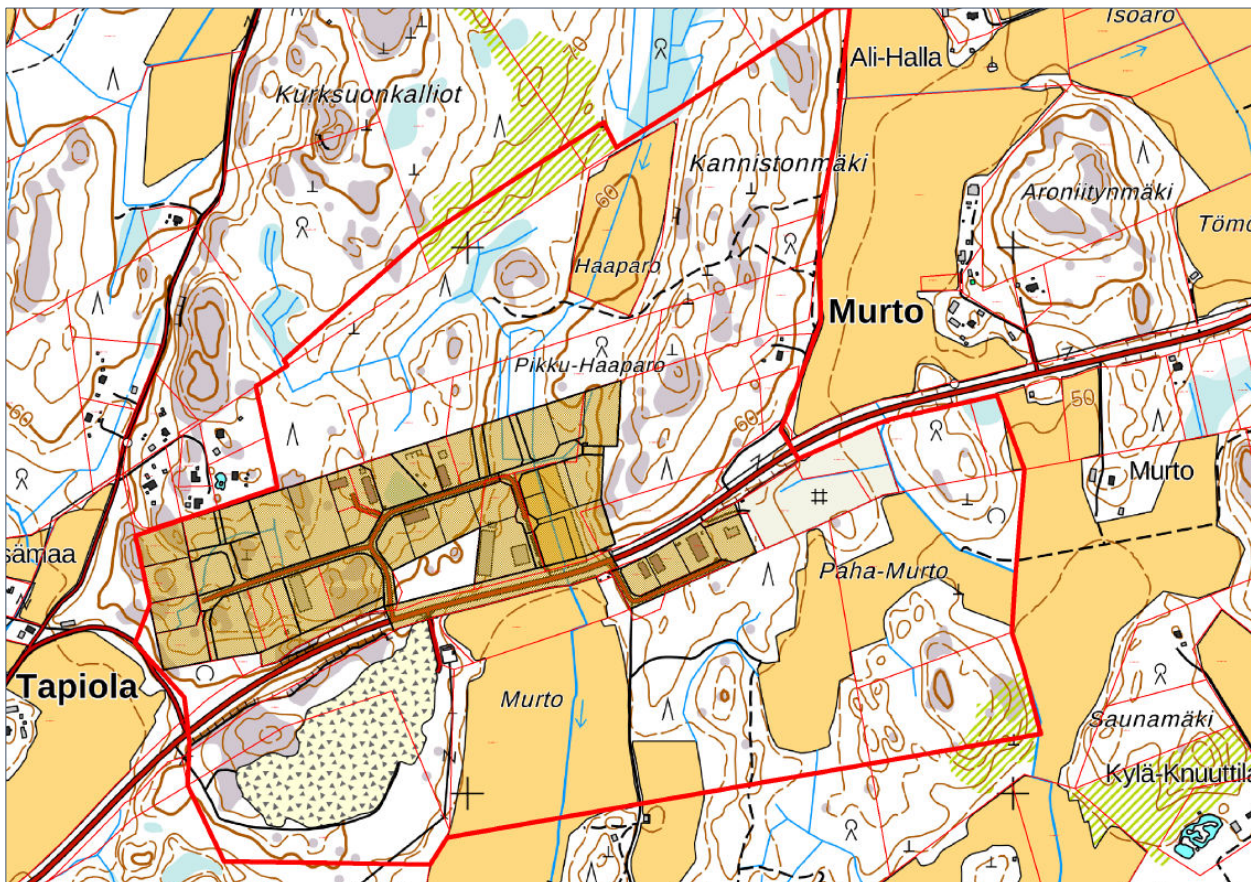
1 SIJAINTI JA YLEISKUVAUS

Selvitysalue sijaitsee Pornaisten kunnan länsiosassa Järvenpääntien (Tie 146) ympäristössä. Alue käsittää n. 154 ha laajuisen alueen tien pohjois- ja eteläpuolella. Suurin osa selvitysalueesta on talousmetsää, jonka ikähaarukka ulottuu tänä vuonna tehdyistä aukoista varttuneisiin kasvatusmetsiin ja jopa luonnontilaisen kaltaiseen vanhaan metsään. Metsätyypeistä vallitsee tuore ja lehtomainen kangas, lehtoa ja toisaalta karuja kalliometsiä esiintyy laikkuttaisesti, karuja kangasmetsätyyppejä vain vähän.

Yhtä pientä korpilaikkua lukuun ottamatta ei luonnontilaisia soita tai mainittavia vesistöjä alueella esiinny. Ojitetut suot (lähinnä entisiä korpia) ovat kuivuneet turvekankaiksi tai turvekerros on hävinnyt kokonaan. Pysyviä virta- tai vakavesiä ei ole.

Peltokuviot tien pohjoispuolella ovat nykyisin osaksi niittymäisiä pelloheittoja tai jo metsittymässä. Viljeltyä peltoa löytyy tien eteläpuolelta. Aiemmin teollisuusalueeksi kaavoitettu osa selvitysalueesta on jo osittain rakennettu. Tien eteläpuolella maastonkäyttöä leimaa suuri kalliomurskaamo ja sen käytämät varastoalueet. Teollisuusalueen tarpeisiin on tehty uutta tiestöä. Ainoa asuinrakennus sijaitsee selvitysalueen itäreunassa.

Kasvimaantieteellisesti alue sijoittuu etelä-boreaalisen vyöhykkeen eteläosaan ns. vuokkovyöhykkeelle. Alueellisessa uhanalaistarkastelussa kyseessä on vyöhyke 2a (etelä-boreaalinen, Lounaismaa ja Pohjanmaan rannikko). Perinnemaisemainventoinneissa käytetyssä aluejaossa (Maisemamaakunnat) selvitysalue kuuluu Eteläisen rantamaan eteläiseen viljelysseutuun.

Selvitysalueen sijainti. Asemakaavan piirissä oleva yritystoiminnan alue tummennettu. C Maanmittauslaitos

2 SELVITYKSEN TAVOITTEET JA TYÖMENETELMÄT

Selvitys toimii maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena selvityksenä yleiskaavoitusta varten. Selvityksessä on erityisesti huomioitu seuraavat luonto- ja maisema-arvoihin vaikuttavat tekijät:

- Luonnonsuojelulain mukaiset suojeltavat luontotyytit (Luku 4, § 29)
- Metsälain mukaiset merkittävät elinympäristöt (Luku 3, § 10)
- Uhanalaiset luontotyytit (Etelä-Suomi) (*Kontula & Raunio 2018*)
- Vesilain kohteet (Luku 2, § 11)
- EU:n luontodirektiivin (Liite II, IVa) lajien esiintymät
- EU:n lintudirektiivin (Liite 1a) lajit
- Uhanalaisten ja suojeltujen lajien esiintymät
- Natura-alueet

Yllä lueteltujen ns. Lakikohteiden lisäksi selvityksessä on tarkasteltu seudulla ja alueella kiinnostavaa (harvinaista, erityisen vaateliasta tai kulttuurihistoriallisesti merkittävää) lajistoa. Paikallisesti merkittävät lähiluontokohteet on huomioitu selvityksessä. Suur- tai lähimaiseman kannalta arvokkaat kohteet tai kuviot on tarvittaessa rajattu erikseen.

Alueella tehtiin liito-oravakatselmus selvityksen kannalta otollisena ajankohtana 18.4.2023.

Selvitysalueella tehtiin maastoinventointi 28.- 29.5.2023. Alue kuvioitiin luontotyyppien ja puuston perusteella (*kuviokartta, liite 1 ja kuviokartta ilmakuvalla, liite 2*). Kultakin kuviolta kartoitettiin kasvillisuus, kasvisto (putkilokasvilajisto) ja mahdollisuuksien mukaan myös eläimistöä. Geomorfologias- ta ja geologiasta tehtiin joitain huomioita.

Pesimälinnustolaskenta tehtiin e.m. päivinä aamulla klo 4.00 – 7.00 ja havaintoja täydennettiin päiväsaikaan kasvillisuuskartoituksen yhteydessä (maantien pohjoispuolinen alue 28.5 ja eteläpuolinen osa 29.5.). Koska linnustolaskenta tehtiin vain kerran, sen tulos ei ole kattava, vaikka säätila oli laskennan kannalta hyvä. Eräitä aluksi epäselviä havaintoja myös tarkistettiin myöhemmin siinä yhteydessä, kun Pornaisten muilla alueilla tehtiin pieniä selvityksiä. Linnustoselvitys antaa yleiskaavoitusta varten riittävän kuvan alueen linnustosta.

Kasvinimistö noudattaa retkeilykasvion 4. painosta (*Hämet-Ahti ym. 1998*); myöhempiä nimistömuutoksia ei ole huomioitu. Linnustohavainnot on täydennetty uhanalaisuustiedoilla (*Hyvärinen ym. 2019*). Linnuston nimistö noudattaa Laineen (1996) opaskirjaa. Selvitysalueen uhanalaisia lajeja koskevat aikaisemmat tiedot on tarkistettu ympäristöhallinnon Hertta/eliölajit –tietokannasta, jossa tuoreita tai tarkkoja tietoja ei alueelta löydy.

Aiempiä selvityksiä

Osa alueesta on inventoitu aiemmin nykyisen teollisuusalueen asemakaavoituksen yhteydessä (*Karttaako Oy 2007*).

Voimassa olevan osayleiskaavan (Kirkonkylän osayleiskaava) kaavaselostukseen sisältyy yleispiirteinen luonnonoloja koskeva kuvaus (FCG Planeko 2009). Kuvaus nojautuu Ympäristötutkimus Oy Metsätähden v. 2002 tekemään luonto- ja maisemaselvitykseen, jossa on tehty luonnonsuojelu- sekä metsälakiin perustuvat biotooppi- ja eliöstöselvitykset. Selvitys ei sisällä käsillä olevaa yleiskaavan muutosaluetta koskevia kohteita.

3 SELVITYKSEN TULOKSET

Selvitysalueella ei luontoselvityksen perusteella ole sellaisia luontoarvoja (kohteita tai lajistoa), jotka merkittävästi rajoittaisivat alueen suunnittelua. Alueella on kuitenkin useita uhanalaisten luontotyyppien esiintymiä ja uhanalaista pesimälinnustoa sekä liito-oravan elinpiirin ydinalue.

Linnusto

Pesimälinnustolaskennassa havaittiin uhanalaisista tai silmälläpidettävistä lajeista hömötiainen (EN, kuvio 9, 25 ja 32), vihervarpunen (EN, kuvio 32, 56 ja 65), varpunen (EN, kuvio 71 ja mahdollisesti 72), pajusirkku (VU, kuvio 3 ja 45), pensastasku (VU, kuvio 28, 37 ja 41), haarapääsky (VU, kuvio 71), töyhtötiainen (VU, kuvio 6, 7, 29 ja 63), pyy (VU, kuvio 36 ja mahdollisesti 52) ja mahdollisesti varpuspöllö (VU, Kuvio 56).

Silmälläpidettävistä (NT) lajeista pesivinä todettiin pensaskerttu (kuvio 3 ja 60). Kiuru (kuvio 19, 28, 41 ja 60), punavarpunen (kuvio 36), harakka (kuviotieto epävarma), pikkutylli (kuvio 47 ja 71/73) ja kangaskiuru (kuvio 6-8). Lisäksi tehtiin hajahavaintoja mm. hiirihaukasta (VU), närhestä (NT) ja helmipöylöstä (NT).

Alueellisesti uhanalaisia (RT) ovat vyöhykkeellä 2a kivitasku (kuvio 59 ja 71) sekä vyöhykkeellä 1b niittykirvinen (kuvio 15/19 ja 28) ja pohjantikka (kuvio 5/9, 25 ja 32) (selvitysalue sijaitsee vyöhykkeiden rajan tuntumassa, paremmin ehkä 1b:n puolella).

Uhanalaisista tai silmälläpidettävistä kasveista löydettiin ketoneilikka (NT, kuvio 22) ja kissankäpälä (NT, kuvio 22). Kuviokohtaisissa kuvauksissa on mainittu muuta kartoituksessa havaittua eri tavoin kiinnostavaa kasvi- ja lintulajistoa.

Liito-orava

Selvitysalueelta löytyi uhanalaisen direktiivilajin liito-oravan elinpiirin ydinalue (kuvio 17) ja osa samasta laajemmasta elinpiiristä (kuvio 65 ja 69). Elinpiiri jatkuu pohjoisessa selvitysalueen ulkopuolelle.

Viitasammakko

Toisen direktiivilajin, viitasammakon, kannalta kelpollisia habitaatteja ei selvitysalueella esiinny.

Lepakko

Lepakoiden esiintymistä ei luontoselvityksessä kartoitettu.

Huomionarvoiset luontotyypit

Kartoituksessa tuli vastaan yksi luonnonsuojelulain suojeltavan luontotyyppin kriteerit täyttävä kohde (kuvion 69 lehmusmetsikkö) ja muutama metsälakikohde (kalliometsiä ja kuvion 23 pieni korpi).

Uhanalaisia luontotyypppejä tavattiin pieninä esiintyminä: kuvio 5, nuoret lehtomaiset kankaat (VU); 8 kuvio karukakankaat (EN); kuvion 11 osia, kuivat keskivänteiset lehdot (NT); kuvio 17, varttuneet lehtomaiset kankaat (NT); kuvio 32, varttuneet tuoreet kankaat (VU) ja kuvio 69; lehmusmetsiköt (VU). Lisäksi uhanalaisen luontotyyppin kriteerit saattaisivat täyttyä joillain muillakin kuvioilla (Ks. Esim. Kuviot 36, 37, 42 ja 58 sekä kuvion 21 alarinne). Kaikkiaan kohtein edustavuus on (kuvioita 32

ja 69 lukuun ottamatta) heikkoa ja niiden mukaan ottaminen lähinnä tulkintakysymys. Tärkeimmät kohteet on korostettu kuviokartalle.

Selvitysalueen mielenkiintoisiin piirteisiin kuuluu Itä-Uudenmaan mitassa varsin laaja ja yhtenäinen metsälehmuksen luonnehtima ja osin jopa vallitsema lehtomainen vyöhyke. Se käsittää pohjois-etelä – suuntaisen rinteen teollisuusalueelta selvitysalueen pohjoisrajoille (Kuviot 58, 59 (koillisosa), 61, 62, 64, kuvion 3 länsireuna, kuvion 18 lounaiskulma sekä kuvion luoteisosa 67 ja kuvio 69).

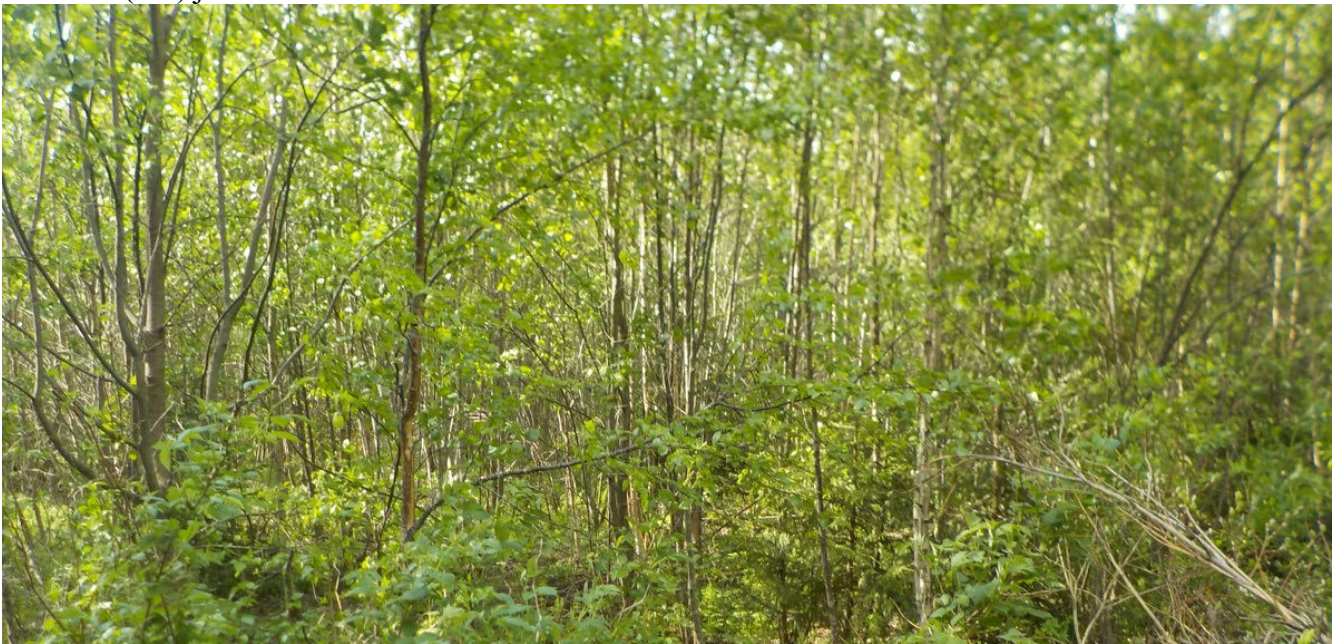
4. KUVIOKOHTAISET KUVAUKSET

Kuvioiden rajausta osoitettu liitteissä 1 ja 2.

Kuvio 1. Hylätty osaksi pientä kuusentainta kasvava pelto (peltoheitto).

Kuvio 2. Varttunut lähes harventamaton lehtipuuvaltainen taimikko. Lehtomaista kangasta. Vallitsevat puulajit koivu ja haapa, sekapuuna kuusta. Kasvistossa mm. sinivuokko ja jänönsalaatti.

Kuvio 3. Paikoin erittäin tiheä nuori lehtipuutaimikko ja –pensaikko. Entinen pelto, nyt lähinnä lehtomaisen kankaan ja lehdon varhaisia sukkessiovaiheita. Märimmissä kohdissa esiintyy luhtamaisia laikkuja. Vallitsevat puulajit hieskoivu ja haapa, sekapuuna runsaasti pihlajaa, pajuja ja harmaaleppää, länsireunassa myös metsälehmusta (ks. Myös kuvio 58, lehmukset). Lehtomaisilla paikoilla kuvion itäosassa kasvaa mm. sinivuokko ja mustakonnanmarja. Luhtaisissa soistumissa kasvavaa mm. kurjenjalaka, terttualpi, korpikaisla, viitakastikka, korpikastikka, rentukka, röyhyvihvilä, amerikanhorsma leveäosmankäämi, pikkuvesitähti, pikkulimaska ja vehka. Pesimälinnustossa mm. ja pajusirkku (VU), pensaskerttu (NT) ja viitakerttunen.

Kuvio 3

Kuvio 4. Harvennettua nuorta kasvatusmetsää. Pääosin tuoretta kangasta. Vallitseva puulaji alarinteessä kuusi, ylempänä osaksi istutettu mänty, sekapuuna hiukan koivua.

Kuviot 5. Tiheä ja osin kerroksellinen havumetsäkuvio, nuoren ja varttuneen kasvatusmetsän vaihetumaa. Pääosin lehtomaista kangasta; ainakin osa kuviosta on entistä kangaskorpea. Vallitseva puulaji kuusi, sekapuuna(hies)koivu ja paikoin harmaaleppä. Jonkin verran lahoppuuta. Pesimälinnustossa mm. taltti ja kuusitiainen. Uhanalainen luontotyyppi: nuorta lehtomaista kangata (VU).

Kuvio 5

Kuvio 6. Varttunutta harvennettua taimikkoa. Kuivahkoa ja kuivaa kangasta, jossa esiintyy paikoin kalliometsälaikkuja (CIT). Vallitseva puulaji mänty, sekapuuna vähän kuusta ja koivua. Pesimälinnustossa mm. kangaskiuru (NT) ja mahdollisesti töyhtötiainen (VU).

Kuvio 7. Varttunutta hoitamatonta havupuutaimikkoa. Enimmäkseen kuivahkoa kangasta ja kalliolaikkuja. Vallitsevat puulajit mänty, kuusi ja koivu. Kuviolla ja joitain jättöpuuryhmiä (mäntyjä). Pesimälinnustossa mm. töyhtötiainen (VU).

Kuvio 8. Vanhaa metsää. Kalliometsää (karukkokangasta) ja kuivan kankaan laikkuja. Puusto erirakenteista kalliomännikköä, myös keloja ja maapuita esiintyy. Metsälakikohde. Uhanalainen luontotyyppi: karukkokankaat (EN). Pesimälinnustossa mm. kangaskiuru (NT).

Kuvio 8

Kuvio 9. Harvahkoa nuorta kasvatusmetsää. Tuoretta kangasta. Vallitseva puulaji kuusi, mäntyä kasvaa runsaasti ja koivua niukasti sekapuuna. Pesimälinnustossa mm. hömötiainen (EN), rautiainen ja viherpeippo. Osa pohjantikan (RT) reviiriä.

Kuvio 10. Tiheähköä sekapuustoista varttunutta taimikkoa ja nuorta kasvatusmetsää. Vallitsevina puulajeina vaihtelevasti rauduskoivu, haapa ja kuusi. Enimmäkseen tuoretta kangasta.

Kuvio 11. Varttunutta hyvin kevyesti hoidettua talousmetsää. Enimmäkseen lehtomaista kangasta, itäreunassa laikuittaisesti kivistä kuivaa lehtoa (Lähinnä MeLaT tai ORT). Vallitseva puulaji kuusi, sekapuuna runsaasti koivua ja haapaa, lehtolaikuissa myös riukuvaiheen metsälehmusta. Runsaasti kuusike-loja ja –maapuuta kaarnakuoriaisten jäljiltä. Lehtolaikkujen kasvistossa mm. lehtokuusama, sinivuokko, näsiä, valkovuokko, kevätlinnunherne, nuokkuhelmikkä, tesma, lehtonurmikka, kielo, lillukka, ahomansikka, sormisara ja metsävirna. Pesimälinnustossa mm. tiltalti. Uhanalaiset luontotyypit: kuivat keskiravinteiset lehdot (NT), ja ehkä nuoret lehtomaiset kankaat (VU).

Kuvio 11

Kuvio 12. Äskettäin voimakkaasti harvennettua nuorta kasvatusmetsää. Pääosin tuoreen kankaan suk-kessiovaihetta. Enimmäkseen männikköä, sekapuuna kuusta, rauduskoivua ja jokunen haapa. Tien ja pellon väliin on jätetty varttunutta haapaa maisemajättöpuukohteena.

Kuvion 12 itärinne

Kuvio 13. Nuorta taimikkoa, vanhoja jättöpuuryhmiä ja avokalliolaikkuja. Kalliometsän ja kuivan kan-kaan mosaiikkia. Vaihtelevan korkuista ja -ikäistä mäntypuustoa. Kalliolaikkujen lajistossa mm. keto-orvokki, jäykkärölli ja kalliohatikka.

Kuvio 14. Äskettäin voimakkaasti harvennettua nuorta lehtipuustoista kasvatusmetsää. Tuoretta ja leh-tomaista kangasta. Vallitseva puulaji rauduskoivu, sekapuuna runsaasti haapaa ja vähemmän kuusta.

Kuvio 15. Nurmelle jätetty entinen pelto (Haaparo). Pesimälinnustossa mm. niittykirvinen (RT) ja kottarainen (pesät kuvioden 15 ja 19 rajalla).

Kuvio 15

Kuvio 16. Tiheää varttunutta taimikkoa. Tuoretta ja lehtomaista kangasta. Kuusi vallitsee, sekapuuna kasvaa koivua ja haapaa.

Kuvio 17. Varttunutta ja vanhaa puustoa käsittävä pellonreunusmetsikkö. Lehtomaista kangasta. Valitseva puulaji osin järeä haapa, sekapuuna vaihtelevan korkuisia kuuia ja jokunen koivu. Puustossa on joitain kolohaapoja, joista ainakin yksi on liito-oravan todennäköinen pesäpuu. Pesimälinnustossa mm. harmaapäätikka. Uhanalaisen liito-oravan elinpiirin ydinaluetta, jollaisena se lienee säilytettykin ympäristön avohakkuiden yhteydessä. Uhanalainen luontotyyppi: varttuneet lehtomaiset kankaat (NT).

Kuvio 17, etualalla kuvio 15

Kuvio18. Muutaman vuoden takainen hakkuuaukea. Lehtomaista ja tuoretta kangasta, osin soistumassa. Kuvio on istutettu kuuselle. Jätöpuina on säilytetty haapoja ja koivua ryhmissä. Länsiosassa on myös lehmusryhmä ja useita lehmuksen vesaryhmiä (Ks. Myös kuvio 17, sekä 67 ja 69 lehmukset).

Kuvio 19. Nuorta osin hyvin tiheää, osin aukkoista taimikkoa. Pääosin tuoreen ja lehtomaisen kankaan varhaisia suksessiovaiheita, kumpareella myös kalliolaikkuja ja karumpaa kangasta. Puulajisuhteet vaihtelevia, valtapuina vuoroin koivut, haapa tai harmaaleppä, avoimemmissa osissa kuusi ja mäntykin. Raitaa ja pihlajaa sekapuuna. Mäen lakiosassa on jätöpuumäntyjä. Pesimälinnustossa mm. mustapääkerttu (Ks. Myös kuvion 15 linnusto).

Kuvio 19

Kuvio 20. Nuorta ja varttunutta äskettäin harvennettua sekataimikkoa. Lehtomaista kangasta, osin entistä rehevää korpea. Vallitseva puulaji koivu, sekapuuna paikoin runsaasti haapaa ja jonkin verran kuusta sekä mäntyä.

Kuvio 21. Melko tiheää nuorta kasvatusmetsää. Metsätyyppi pääosin tuoretta kangasta mutta alarinneessä lehtomaista kangasta ja laikuittaisesti tuoretta lehtoa (OMaT). Vallitseva puulaji kuusi, sekapuuna runsaasti (raudus)koivua ja hiukan mäntyä, lehtolaikuilla pienikokoista metsälehmusta ja runkopihlajia. Tien ja pellon välisellä kaistaleella kasvaa vaihtelevan ikäistä haapaa. Lehtomaisten osien alikasvosta on raivattu jokunen vuosi sitten. Lehtolaikkujen kasvilajistossa lehtokuusama, taikinamarja, näsiä, punaherukka, sinivuokko, valkovuokko, nuokkuhelmikkä, lehtonurmikka, tesma, sormisara, tuppisara, mustakonnanmarja, sudenmarja, lehtoarho, metsäorvokki, tuoksusimake, lännenmaarianheinä, lehtomatara ja kevätlinnunherne. Jos kuvion alarinne katsotaan uhanalaiseksi luontotyyppiksi, se voidaan määritellä: tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU).

Kuvio 21, lehtokuusama

Kuvio 22. Järvenpääntien (tie 146) tiekäytävä. Pientareiden kasvistossa tavattiin kaksi silmälläpidettävää kasvailajia: ketoneilikka ja kissankäpälä.

Kuvio 23. Pieni luonnontilainen korpimainen soistuma kallioharjanteiden välissä. Suotyyppi heikosti kehittynyt, lähinnä jonkinlainen ruoho- ja heinäkorpi. Pienikokoinen puusto aukkoisesti ja ryhmittäin kuusta, hieskoivua ja hiukan tervaleppää. Ylispuina kasvaa muutamia vanhoja mäntyjä. Kasvistossa mm. pallosara, harmaasara, korpisara, tupasvilla, luhtavilla, virpapaju ja viitakastikka. Lähinnä matsälakikohde.

Kuvio 23

Kuvio 24. Äskettäin harvennettua nuorta kasvatusmetsää. Soistunutta lehtomaista ja tuoretta kangasta. Sekapuustossa vallitsevat kuusi, hieskoivu ja mänty. Kasvistossa esiintyy kosteikkolajistoa, kuten harmaasara, suo-orvokki, röyhyvihvilä, jousivihvilä, mesimarja, viitakastikka, koiranrölli, viitakastikka, rätvänä ja hiirenporras. Pesimälinnustossa mm. peukaloinen.

Kuvio 25. Nuorta harvennettua havu- sekapuuvältaista kasvatusmetsää. Pääosin tuoretta kangasta, paikoin lehtomaisia laikkuja. Vallitseva puulaji pääosin kuusi, mutta paikoin raudus-hieskoivu, sekapuuna paikoin runsaasti haapaa ja ylärinteessä mäntyä. Kuviolla esiintyy runsaasti kaarnakuoriaisten tappamaa kuusimaapuuta ja -keloa. Lehtomaisissa paikoissa kasvistossa sinivuokko, kevätlinnunherne ja sormisara. Pesimälinnustossa mm. hömötiainen (EN), pohjantikka (RT), rautiainen, kuusitiainen ja puukiipijä.

Kuvio 26. Nuorta hyvin tiheää taimikkoa ja joutomaalaikkuja. Kasvillisuustyyppinä reunuspuusto- ja pensaikko sekä ruderaattikenttä. Vallitsevia puulajeja koivut, haapa, kuusi ja kookkaat pajut (mustuvapaju, kiiltopaju, raita).

Kuvio 27. Kuluvana vuonna (2023) tehty hakkuuaukko. Tuoretta ja kuivahkoa kangasta (varhainen sukkessiovaihe), ojan ympäristö rehevämpää tai ainakin kosteampaa kangasta. Niukasti jättöpuita.

Kuvio 27

Kuvio 28. Viljelyssä oleva pelto (Murto). Pesimälinnustossa (pientareilla ja reunuspensaikoissa) mm. pensastasku (VU), kiuru (NT), töyhtöhyppä, keltasirkku ja niittykirvinen (RT).

Kuvio 28

Kuvio 29. Kevyesti harvennettua nuorta kasvatusmetsää. Enimmäkseen tuoretta kangasta, länsiosassa myös kuivunutta entistä korpea (KgK?). Vallitseva puulaji enimmäkseen kuusi itäosassa myös mänty ja (raudus)koivu. Pesimälinnustossa mm. töyhtötiainen (VU).

Kuvio 29

Kuvio 30. Varttunutta tiheää sekataimikkoa. Entinen nyt jo turvepeitteen menettänyt korpi (lehtokorpi tms.), nyt lähinnä jonkinlainen kostean lehdon sukkessiovaihe. Maapohja savea. Vallitseva puulaji hies-rauduskoivu, kuusta kasvaa runsaasti koivikon alla. Pellon reunassa kasvaa muutama isompi tervaleppä. Kasvistossa mm. hiirenporras, valkovuokko ja jänönsalaatti. Pesimälinnutossa mm. punatulkku.

Kuvio 31. Varttunutta harvennettua taimikkoa. Tuoretta ja lehtomaista kangasta. Vallitseva puulaji mänty, runsaana sekapuuna koivut, niukempana kuusi.

Kuvio 32. Varttunutta tai vanhaa havumetsää. Puusto tiheää ja kerroksellista. Pääosin tuoretta kangasta. Vallitseva puulaji valta-, väli- ja aluspuustossa kuusi, ylispuina kasvaa 120-150 v. mäntyjä ja vanhoja rauduskoivuja. Runsaasti kuollutta kuusta keloina ja maapuuna, myös pitkälle lahonneita runkoja (jatkumoa). Pesimälinnustossa mm. hömötäinen (EN), vihervarpunen (EN), tiltalti, hippiäinen, puukiipijä, pohjantikka(RT) ja sepelkyyhky. Kanahaukan? asumaton pesä, palokärjen syömäjalkia. Uhanalainen luontotyyppi: varttuneet tuoreet kankaat (VU).

Kuvio 32

Kuvio 33. Muutaman vuoden takainen hakkuuaukko. Tuoreen ja lehtomaisen kankaan varhaisia sukkessiovaiheita. Monilajinen sekataimikko ja vesakko, jättöpuina suuria koivuja.

Kuvio 34. Aukkoinen kalliometsä. Kuivaa kangasta, karukkokangasta ja avokalliolaikkuja. Niukka puusto nuorehkoa mäntyä sekä jokunen kuusi ja koivu.

Kuvio 35. Unohdetun oloinen, hyvin tiheä, varttunut istutustaimikko. Tuoretta kangasta. Valtapuustona istutusperäinen mänty, sekapuuna runsaasti koivua ja kuusta.

Kuvio 36. Alun perin istuttamalla perustettu, osin hoitamaton ja tiheä varttunut lehtipuutaimikko. Lehtomaista kangasta ja tuoreen lehdon (OMaT) laikkuja (sukessiovaiheessa). Vallitseva puulaji istutusperäinen rauduskoivu, kuvion länsiosassa paikoin haapa, kuusi esiintyy niukkana sekapuuna. Länsilaidassa varttuneempi sekapuustoinen laikku pellon reunassa. Lehtomaisilla paikoilla kasvisto on edustava, lajistossa mm. tuomi, valkovuokko, sinivuokko, kieli, metsäorvokki, lillukka, nuokkuhelmikkä, sormisara, ahomansikka, vuohenputki, metsäalvejuuri, metsäkorte, jänönsalaatti, lehtonurmikka, näsiä, hiirenporras, syyläjuuri, metsäkorte, sudenmarja ja tesma. Hakkuun jäljiltä esiintyvät vielä mm. sananjalka, vadelma ja metsäkastikka runsaina. Pesimälinnustossa mm. ja pyy (VU), punavarpunen (NT), sirittäjä, mustapääkerttu ja satakieli

Kuvio 36

Kuvio 37. Kuvion 36 kaltainen, mutta täysin hoitamattomana kehittynyt, tiheä varttunut lehtipuutaimikko. Lehtomaista kangasta ja laikuttaisesti tuoreen lehdon (OMaT) sukkessiovaihetta. Vallitseva puulaji laajalti vesasyntyinen tiheässä kasvava haapa, paikoin alkujaan istutusperäinen rauduskoivu. Kasvisto, ks. Kuvio 36, kasviston valtalaji laajalla alueella kielo. Pesimälinnustossa mm. pensastasku (VU), mustapääkerttu ja satakieli.

Kuvio 37

Kuvio 38. Nuorta lehtipuuvaltaista kasvatusmetsää. Soistunutta lehtomaista kangasta. Vallitseva puulaji hieskoivu, lisäksi rauduskoivua, kuusta, haapaa ja joitain suuria raitoja. Kasvisto on suunnilleen samanlainen kuin kuviolla 37, mutta lisäksi kasvaa mm. viitakastikkaa ja rönsyleinikkiä. Kasviston valtalaji hiirenporras. Pesimälinnustossa mm. lehtokurppa ja mustapääkerttu.

Kuvio 39. Nuorta lehtipuuvaltaista kasvatusmetsää. Lehtomaista kangasta ja länsiosassa pieniä tuoreen lehdon laikkuja (vrt. Kuvio 36-37). Vallitseva puulaji (raudus)koivu, jonka alla paikoin tiheitä kuusialikasvoksia. Sekapuuna varsinkin länsiosassa haapaa ja suuria pihlajia.

Kuvio 40. Nuorta sekapuustoista kasvatusmetsää. Tuoretta kangasta ja kalliolaikkuja. Vallitseva puulaji laikuittaisesti kuusi, mänty tai koivu, kalliolaikuilla yksinomaan mänty. Tiheitä kuusialikasvoksia ja sekapuuna hiukan haapaa.

Kuvio 41. Viljelyssä oleva pelto (Paha-Murto). Pientareiden pesimälinnustossa mm. pensastasku (VU, 2 paria), kiuru (NT, 2 paria), töyhtöhyppä, kottarainen ja keltasirkku.

Kuvio 41 takana kuviot 36 ja 29

Kuvio 42. Hyvin tiheää lehtipuuvaltaista nuorta kasvatusmetsää ja varttunutta taimikkoa. Lehtomaista kangasta ja pieniä tuoreen kankaan lehtolaikkuja (vrt. Kuvio 36-37). Vallitseva puulaji haapa, sekapuuna koivua ja hiukan kuusta sekä kuusialikasvoksia. Pesimälinnustossa mm. viitakerttunen ja sirittäjä.

Kuvio 43. Voimakkaasti harvennettu varttunut kasvatusmetsä (korjattu kaarnakuoriaistuoja?). Tuoretta ja lehtomaista kangasta. Vallitseva puulaji itäosassa kuusi ja koivut, länsiosassa mänty. Pesimälinnustossa mm. käpytikka.

Kuvio 44. Nuori hyvin tiheä sekataimikko ja –pensaikko. Lehtomaisen kankaan varhainen sukkessiovaihe. Vallitsevat lajit kuusi, haapa, koivut, harmaaleppä ja kookkaat pajut.

Kuvio 45. Nuori taimikko tai reunusmetsikkö. Lehtomaisen kankaan varhainen sukkessiovaihe ja voimalinjan alle jäänyttä kostean lehdon-lehtokorven tapaista maastoa. Eteläosassa kuvioon vaikuttavat kalliomurskaamon suojamavallien eroosio ja murskaamolta tuleva suotovesien lasku-uoma sekä laskeutusallas. Vallitsevat puu- ja pensaslajit kuusi, raita pihlaja ja koivut, paikoin taikinamarja ja terttuselja. Vallitsevat lajit kuusi, haapa, koivut, harmaaleppä ja kookkaat pajut. Kasvistossa kosteikkolajistoa, kuten hiirenporras, mesiangervo, metsäkorte, kurjenpolvi, ojakellukka, karhunputki, korpikaisla, leveösmankäämi, järvikaisla, viitakastikka ja mesimarja. Pesimälinnustossa mm. pajusirkku (VU), luhakerttunen, tikli, pikkuvarpunen ja metsäviklo!

Kuvio 45

Kuvio 45, pellon reunan suotovesikosteikko

Kuvio 46. Pieni varttunut havupuuvaltainen metsikkö (kaksiosainen kuvio). Lehtomaista kangasta. Vallitseva puulaji kuusi, sekapuuna koivua. Kasvistossa mm. taikinamarja.

Kuvio 47. Kalliomurskaamaa reunustavaa täyttömaa ja huoltotiealuetta. Nuorta sekataimikkoa, kalliopaljastumia ja ruderaattikenttiä. Puulajistossa koivut, mänty, harmaaleppä, haapa ja raita, jokunen kuusikin. Kasvillisuudessa runsaasti komealupiinia. Pesimälinnustossa mm. pikkutylli (NT) ja leppälinthu.

Kuvio 48. Nuorta lehtipuutaimikkoa. Tuoretta kangasta ja kalliolaikku. Vallitsevat puulajit koivu(t) ja haapa, sekapuuna pihlajaa ja kuusta.

Kuvio 49. Kuvio sijaitsee pääosin selvitysalueen ulkopuolella. Tiheää nuorta ja varttunutta kasvatusmetsää. Tuoretta kangasta. Vallitseva puulaji kuusi, sekapuuna kasvaa kohtalaisesti koivua ja mäntyä sekä hiukan haapaa. Linnustotieto puutteellinen.

Kuvio 50. Leveään maantienvarren ulkoluiskaan syntynyt niittymäinen ”uusperinneympäristö”. Kasvistossa ketolajeja, kuten aholeinikki, kissankello, päivänkakkara, lampaannata, hopeahanhikki, harakankeltanoita ja mäkitervakko. Toisaalta tulokaslajeja (Rosa sp. Ym.).

Kuvio 50

Kuvio 51. Nuorta kasvatusmetsää ja joitain jättöpuuryhmiä. Kuivan kankaan, kalliometsän ja avokallioiden mosaiikkia. Vallitseva puulaji mänty, painanteissa kuusta ja koivua. Katajaa kasvaa melko runsaasti. Kuvio rajoittuu etelässä kalliomurskaamon aktiiviseen reunaan.

Kuvio 52. Nuorta tiheää lehtipuuvältaista taimikkoa (moniosainen kuvio). Tuoretta ja kuivahkoa kangasta sekä kalliolaikkuja. Vallitseva puulaji koivu(t), sekapuuna mäntyä, haapaa ja kuusta. Joitain jättömäntyjä. Teollisuustontteja.

Kuvio 53. Äskettäin tehty hakkuuaukea. Kuivahkoa ja tuoretta kangasta sekä kalliolaikkuja. Perusteellisesti raivattu alue, joka lienee tulossa teollisuusrakentamisen piiriin. Pesimälinnustossa mm. keltasirkku.

Kuvio 54. Varttunutta sekametsää (kaksiosainen kuvio). Kuivahkoa kangasta. Vallitseva puulaji mänty, runsaana sekapuuna rauduskoivu ja alikasvoksena kuusi, koivu, haapa ja pihlaja. Teollisuustontteja. Paljon kuljettu polku.

Kuvio 55. Nuorta lehti-sekapuustoista, tiheää talousmetsää. Entinen ruoho- ja heinäkorpi, nyt lähinnä lehtomainen kangas. Vallitsevat puulajit keskikokoinen tervaleppä, hieskoivu ja kuusi. Kenttä ja pohjakerroksen kasvillisuus puuttuu miltei kokonaan.

Kuvio 56. Nuorta kasvatusmetsää. Tuoretta ja kuivahkoa kangasta. Vallitseva puulaji kuusi, sekapuuna hiukan mäntyä ja koivua. Pesimälinnustossa mm. vihervarpunen (EN).

Kuvio 57. Hyvin tiheää varttunutta sekataimikkoa. Tuoretta kangasta ja soistumia. Osa kuviosta ehkä alkujaan korpea. Vallitsevat puulajit kuusi ja (hies)koivu, sekapuuna vähän mäntyä ja haapaa.

Kuvio 58. Nuorta tiheää sekataimikkoa. Lehtomaista kangasta ja tuoretta lehtoa (OMaT) välisukessiovaiheessa. Vallitsevat puulajit kuusi ja koivut, sekapuuna raita, haapa, pihlaja ja metsälehmus (Ks. myös kuvio 3, itäosa). Kuviolla kasvaa myös muutamia jättöpuina säilytettyjä suurehkoja lehmuksia. Kasvistossa mm. valkovuokko, sinivuokko, tesma, mustakonnanmarja ja taikinamarja. Kuvion lehto on kärsinyt viereisen teollisuustontin täyttömaan valumisesta alueelle.

Kuvio 59. Nuorta tiheää sekataimikkoa. Tuoretta ja lehtomaista kangasta. Puulajisto hyvin vaihtelevaa: runsaimpina koivut, mänty, haapa ja pihlaja, niukempina kuusi, raita, harmaaleppä ja metsälehmus. Kuviolla kasvaa myös yksi suuri metsälehmus. Pesimälinnustossa mm. kivitasku (RT). Viereisen teollisuustontin maansiirtotöiden seurauksena pääosa entisestä lehmusmetsästä on kadonnut (*Vrt. Karttaako Oy 2007*).

Kuvio 60. Nuorta hyvin tiheää lehtipuutaimikkoa ja vesakkoa. Tuoretta kangasta. Vallitsevat puulajit koivut ja haapa, sekapuuna pihlaja, kuusi, raita ja mänty. Pesimälinnustossa mm. pensaskerttu (NT) ja kiuru (NT).

Kuvio 61. Nuorta harvahkoa kasvatusmetsää. Lehtomaista kangasta. Vallitseva puulaji mänty, sekapuuna rauduskoivua, kuusta ja jokunen haapa. Kuusen, pihlajan ja osin myös lehmuksen muodostamaa alikasvosta.

Kuvio 62. Nuorta aukkoista sekataimikkoa. Lehtomaisen kankaan varhaista sukkessiovaihetta. Vallitseva puulaji kuusi, lisäksi pihlajaa, koivuja, haapaa harmaaleppää ja metsälehmusta.; Kuviolla kasvaa joitain kookkaampiakin lehmuksia jättöpuina.

Kuvio 63. Nuorta harvahkoa kasvatusmetsää. Kuivahkoa ja tuoretta kangasta. Istutettu männikkö, sekapuuna rauduskoivua ja kuusta, kuvion pohjoisosassa koivu muuttuu vallitsevaksi. Pesimälinnustossa mm. töyhtötiainen (VU).

Kuvio 64. Nuorta tiheähköä lehtipuuvaltaista kasvatusmetsää. Lehtomaista kangasta ja alarinteessä tuoreen lehdon laikkuja. Vallitseva puulaji (raudus)koivu runsaana sekapuuna haapa. Kerroksellisen metsikön aluspuustossa vallitsevat haapa, pihlaja ja kuusi. Metsälehmusta on vain vähän. Pesimälinnustossa mm. mustapääkerttu.

Kuvio 64, jättölehmäksiä

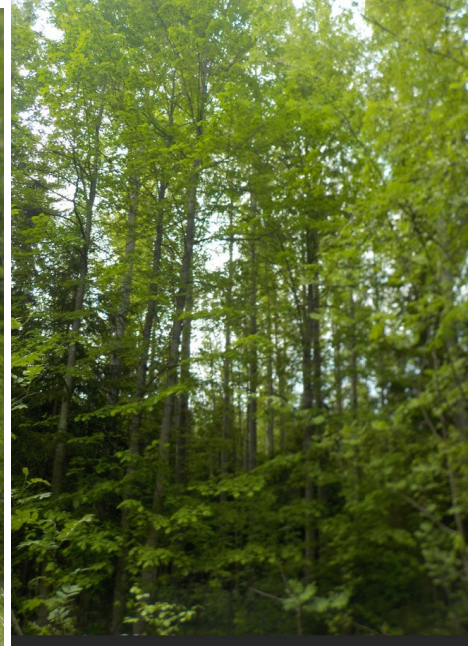
Kuvio 65. Hyvin tiheää nuori kasvatusmetsä; puusto harvenee ja nuorentuu kuvion itäreunassa. Entinen korpi, nyt lähinnä lehtomaista kangasta. Vallitseva puulaji kuusi, sekapuuna hieskoivua ja hieman tervaleppää, itäosassa myös harmaaleppää. Pesimälinnustossa mm. vihervarpunen (EN) ja peukaloinen.

Kuvio 66. Nuorta kasvatusmetsää. Tuoretta kangasta. Vallitsevat puulajit mänty ja kuusi, sekapuuna koivua.

Kuvio 67. Nuorta osin aukkoista sekapuutaimikkoa. Lehtomaista kangasta ja tuoreen lehdon laikkuja varhaisessa sukkessiovaiheessa. Vallitsevat puulajit koivut ja kuusi, sekapuuna pihlajaa ja haapaa sekä hieman raitaa; länsiosassa myös mäntyä. Kuvion koillisosassa kasvaa jättöpuina useita keskikokoisia metsälehmuksia ja lehmuksen vesaryhmiä. Lehmusesiintymä jatkuu kuviolle 69 (Ls.-lakikohde ja uhanalainen luontotyyppi). Länsiosassa kuvio karuuntuu (MT -> VT) ja jättöpuina esiintyy mäntyä, koivua ja haapaa.

Kuvio 67 koillisosa, lehmusmetsä

Kuvio 69, lehmusmetsä

Kuvion 67 keski- ja länsiosa

Kuvion 68 kuivatusojasto

Kuvio 68. Harvahko nuori kasvatusmetsikkö. Tuoretta ja kuivahkoa kangasta. Istutusmännikkö, sekapuuna kuusta ja rauduskoivua.

Kuvio 68 ja 53 pohjoisosa

Kuvio 69. Puustorakenteeltaan luonnontilainen nuori kasvatusmetsä. Tuoretta lehtoa (OMaT-HeOT). Vallitsevat puulajit metsälehmus ja haapa, sekapuuna koivua ja kuusta. Vallitseva lehmuspuusto on rinkorkeuslähpimitaltaan (d1.3) 20 – 25 cm. Kuvio täyttää luonnonsuojelulain suojeltavan luontotyypin kriteerit (Merkittävältä osin jalopuiden muodostama metsikkö) ja on myös uhanalainen luontotyyppi (Lehmusmetsiköt, VU).

Kuvio 70. Nuorta kasvatusmetsää ja vanhempaa jättöpuustoa, osin vaihtelevan korkuista. Kuivahkoa kangasta ja kalliometsää. Vallitseva puulaji mänty.

Kuvio 71. Rakennettu ympäristö; teollisuusalueen rakennetut tontit. Asfaltti- ja sorapihoja, varastokenttiä, istutuksia, joutomaalaikkuja ja reunuspuustoja-pensastoja. Pesimälinnustossa mm. varpunen (VU), haarapääsky (VU), pikkutylli (NT), kivitasku (RT), harakka (NT) ja kottarainen. Lisäksi teollisuus-murskaamoalueella (Kuviot 71-73 ja 23 (maantie)) havaittiin mm. naurulokki (VU).

Kuvio 72. Kalliomurskaamon alue. Alue käsittää sekä itse murskaamon että sitä reunustavat täytemaavallit. Pesimälinnustosta ei saatu tarkkaa kuvaa. Havaittuja lajeja mm. pikkutylli (NT), kivitasku (RT) , varpunen (VU) ja kottarainen.

Kuvio 72

Kuvio 73. Maa-aineksen läjitysalue. Entinen kaatopaikka. Pesimälinnustossa alueen laidassa mm. pikkutylli (NT).

Kuvio 73

Kirjallisuus ja muut lähteet:

Hyvärinen, E., Júslen, A., Kemppainen, E., Uddström, A. ja Liukko, U-M. 2019: Suomen lajien uhanalaisuus 2019. Ympäristöministeriö ja SYKE.

Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. Ja Uotila, P. 1998: Retkeilykasvio. 4. Uudistettu painos.

Karttaako Oy 2007: Pornainen, Pornaistenportti. Asemakaava-alueen luonto- ja maisemaselvitys. Karttaako Oy, Mikko Siitonen. Pornaisten kunta.

Kontula, T. & Raunio A. (Toim.) 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. Osa 1. Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristö 5/2018.

Kontula, T. & Raunio, A. (Toim.) 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. Osa 2. Luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristö 5/2018.

Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988: Maalintujen kartoituslaskentaohjeet. – Teoksessa Koskimies P. & Väisänen, R. A. (toim.): Linnustoseurannan havainnointiohjeet 2. painos. – Helsingin yliopiston eläinmuseo.

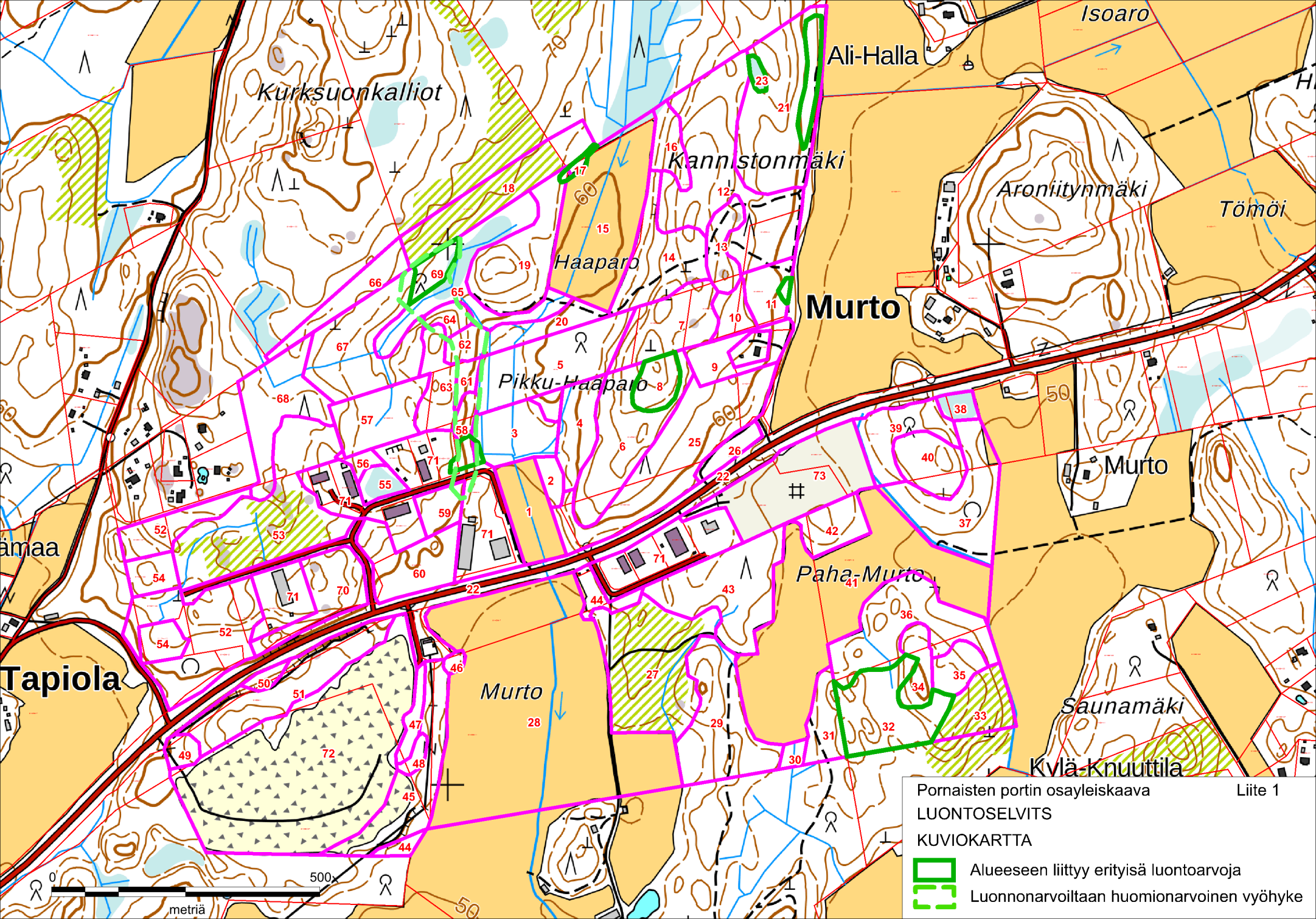
Meriluoto, M & Soininen, T. 1998: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehtikustannus, Helsinki.

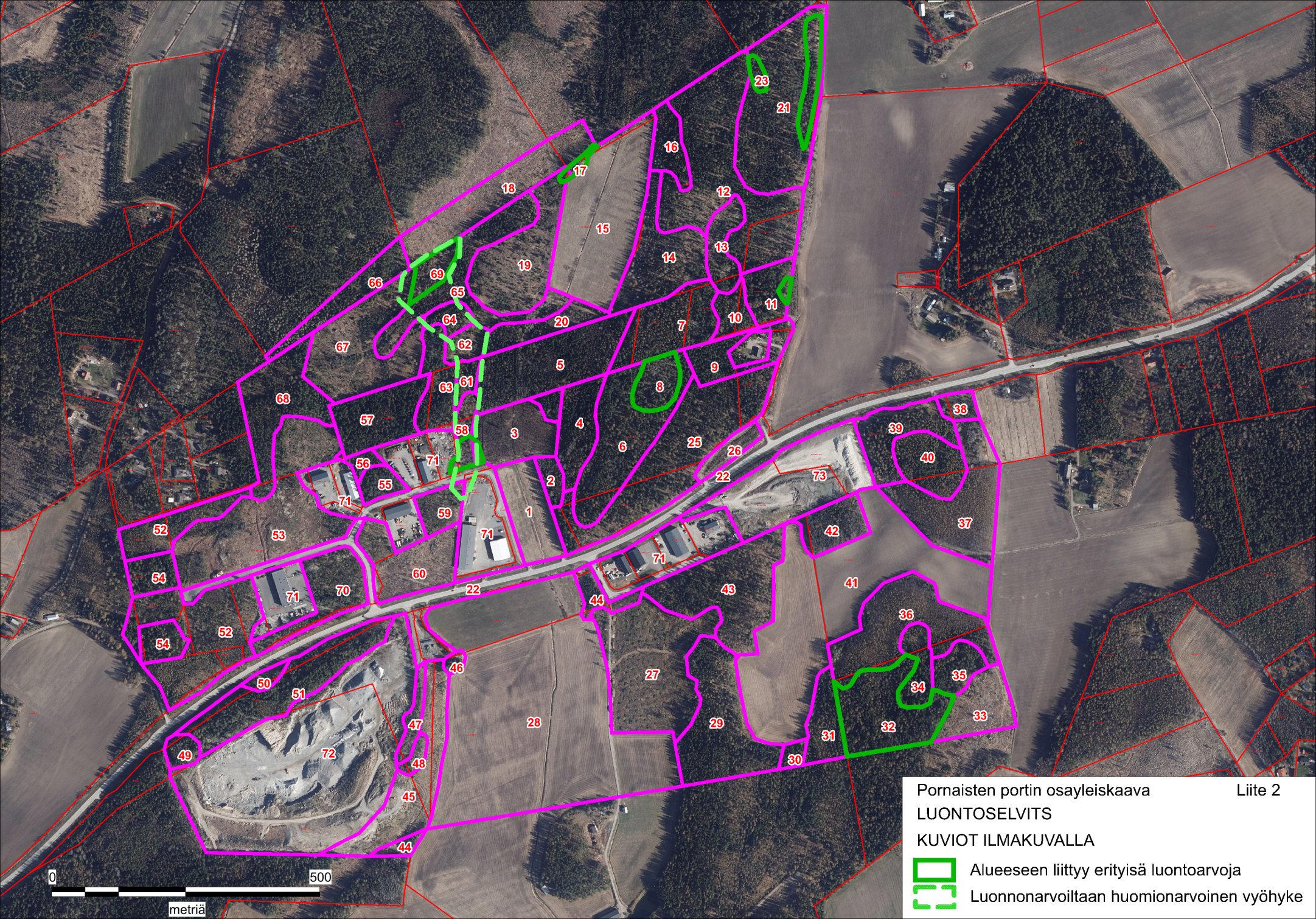
Savola, K. 1997: Luonnonsuojelulaki selityksineen. Lakimiesten kustannus. Helsinki.

Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M. & Valkeapää, A. 2016: Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäelinympäristöjen tunnistaminen. – Metso-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet. Ympäristöministeriön raportteja 17/2016.

Toivonen, H. & Leivo, A. 1994: Kasvillisuuskartoituksessa käytettävä kasvupaikkaluokitus. (Uudistettu versio vuodelta 2004: Metsähallitus, luontotyyppi-inventoinnin maastotyöohje).

Uhanalaiset lajit: www.ymparisto.fi, Ympäristöhallinnon eliölajit tietokanta.

Pornaisten portin osayleiskaava

Liite 2

LUUNTOSELVITS

KUVIOT ILMAKUVALLA

Alueeseen liittyy erityisiä luontoarvoja

Luonnonarvoiltaan huomionarvoinen vyöhyke